

Η ιστορία του Γρέγου και του Γιωβάν

/ Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες



Ένας ψηλός, μεγαλόσωμος, χοντροκομμένος, με ασπρουλιάρικο,

μωρουδιακίστικο, σα φουσκωμένο, μούτρο, σίμωσε και με το δάχτυλο έσπρωξε το πηγούνι του Άγρα.

- Με θυμάσαι, παλιορωμιέ; ρώτησε. Και τον έφτυσε καταπρόσωπο.

Πέταξε πίσω το κεφάλι του ο Άγρας και ξέφυγε τη φτυσιά.

- Σε θυμούμαι, κακόπιστε Βασιλείου! Σε θυμούμαι, Ρουμάνε κάλπικε! είπε περιφρονητικά. Θυμούμαι το ξεθωριασμένο σου μούτρο, που βρομά ψευτιά και προδοσία! Το στόμα σου, που μιαν αλήθεια δεν ξεστόμισε ποτέ.

Βροχή έπεσαν οι κοντακιές απάνω του. Έκανε ο Βασιλείου να τον χτυπήσει. Βασταγμένος όπως ήταν ο Άγρας, του τράβηξε μια κλοτσιά στα σκέλια, τον έριξε κάτω.

- Παλιορουμάνε, αναντρε! Που μου 'κανες τον φίλο, τάχα πως μεσίτευες να μου φέρεις και τον Κασάπτσε! γρύλισε μες στα δόντια του ο αιχμάλωτος αντάρτης.

- Βγάλτε του τα παπούτσια! φώναξε κάποιος.

- Ναι! Να μας κάνει την αρκούδα! Να χορέψει! είπε άλλος.

Με μια τιναξιά ελευθέρωσε το χέρι του ο Άγρας Και κατέβασε την ξανάστροφή του στο στόμα του Βουλγάρου.

- Δέστε τον! διέταξε ο Ζλατάν. Τον έδεσαν πισθάγκωνα.

- Γιατί τον κάνετε έτσι; ρώτησε τρέμοντας ένας από τους οδηγούς.

Ο Ζλατάν τον πλησίασε.

- Φύγετε σεις! είπε. Δε σας θέλουμε κακό!

Κι επειδή δίστασε αυτός, πρόσθεσε ο Ζλατάν:

- Ούτε του αρχηγού σας δε θέμε το κακό! Είναι άγριος και θέλει καλόπιασμα. Μα φύγετε σεις, πάτε να πείτε στους δικούς σας, πως αύριο θα φέρω εγώ τον αρχηγό σας πίσω! Πάτε!

Τους άφησαν όλους ελεύθερους. Κι ένας ένας έφυγαν. Μόνος ο Μίγγας έμεινε.

- Φύγε και συ! του είπε ο Ζλατάν.

Μα μ' επιμονή αργοκούνησε ο Τώνης Μίγγας το κεφάλι.

- Δεν αφήνω τον Αρχηγό, είπε.

- Δέστε τον λοιπόν κι αυτόν! πρόσταξε ο Ζλατάν. Και κρυφά έδωσε μια διαταγή σ' έναν από τους άντρες του.

- Να πας να ξεσηκώσεις τους Τούρκους! Να τους πεις πως γύρω στο δάσος τα Γρεκομάνικα σώματα πιέζουν τα χωριά. Να τους σκορπίσουν - μη μας μυριστούν και μας ριχθούν!...

Γύρω στον Άγρα η οχλοβοή και τα γιουχαρίσματα φούντωναν.

- Να μας κάνει την αρκούδα! φώναξε ο δαρμένος Βούλγαρος, σκουπίζοντας τα αίματα που έσταζαν από το στόμα του.

- Την αρκούδα! Την αρκούδα!

Τα χέρια του Άγρα ήταν δεμένα. Με κλοτσιές τους απομάκρυνε, βρίζοντάς τους ολοένα.

- Ψεύτες! Δόλιοι! Μασκαράδες! Φονιάδες! Προδότες!...Λύστε μου τα χέρια και μετρηθείτε μαζί μου, αν τολμάτε! τους έλεγε.

- Τα παπούτσια του βγάλετε! πρόσταξε ο Βασιλείου.

Μα δεν ήταν εύκολο. Χρειάστηκε να τον ρίξουν χάμω, πισθάγκωνα δεμένο, και να καθίσει ένας στο στήθος του, την ώρα που του έβγαζαν τα παπούτσια οι άλλοι.

Και τότε άρχισε το μαρτύριό του. Με κοντακιές και φτυσιές τον έσπρωχναν, δεμένο, ξυπόλητο, σχισμένο, τον πήγαν στο πρώτο χωριό.

- Κάνε την αρκούδα! Χόρεψε! τον πρόσταζαν.

Κι εκείνος τους αποκρίνονταν βρίζοντάς τους. Και οι κοντακιές έπεφταν βροχή. Μα υπερήφανος στέκουνταν ο μικρόσωμος, λιγνεμένος από τους πυρετούς Έλληνας αρχηγός, το κεφάλι ψηλά, το βλέμμα ατρόμητο.

- Τι είναι ένας άνθρωπος που θα σκοτώσετε, άτιμοι γουруνομήτες; τους έλεγε. Σαράντα θα σηκωθούν να πάρουν πίσω το αίμα μου! Θα πληρώσετε βαριά την προδοσία σας!

Γέλια και γιουχαρίσματα σκέπαζαν τη φωνή του. Και τον αρπούσαν και τον έσερναν σε άλλο χωριό, όπου ξανάρχιζε ο μαρτυρικός του εξευτελισμός.

Πίσω, σιωπηλός, θλιμμένος, δεμένος κι αυτός και ξυπόλητος, ακολουθούσε ο

Τώνης Μίγγας, τα μάτια καρφωμένα στον Αρχηγό του, σαν πιστός σκύλος, αποφασισμένος να μαρτυρήσει μαζί του.

Ο Αποστόλης κι ο Βασίλης βρίσκουν με τη βοήθεια του Μάγκα τον Γιωβάν πεσμένο και τραυματισμένο στη ρεματιά. Απόκαλύπτεται εξαιτίας του φυλακτού και της εικόνας που έχει φυλαγμένα στο στήθος του - που τα έχει πάρει από τον νεκρό Γρέγο - ότι δεν είναι Βουλγαράκι αλλά ο Θοδωράκης, το χαμένο παιδί του Βασίλη. Ο Γρέγος ήταν θείος του Θοδωράκη, αδελφός της μητέρας του.

Αναίσθητο τον μεταφέρουν σ' ένα γνωστό σπίτι του χωριού. Αλλά είναι αργά· ο



κή του στήλη. Σε τρεις μέρες έχει
οστούλης, ο Περικλής κι η κυρία
υ.

...Ο Γρέγος, είπε, ήταν

ανυπόταχτος από μικρός. Άτακτος, ατίθασος, επαναστάτης μες στο σπίτι του πατέρα του, του παπα-Θεοφάνη Θεοδωρίδη, δεν μπόρεσε ποτέ να συμμορφωθεί με τη δουλική ζωή του ραγιά. Χεροδύναμος πολύ, είχε κάθε μέρα φασαρίες με τα Τουρκόπουλα της γειτονιάς, που έτρεμαν τις γροθιές του και που τις έτρωγαν αδιάκοπα. Ώσπου, μια μέρα, παιδί ακόμα, δεκαεπτά δεκαοκτώ χρόνων, ξέκοψε, κατέβηκε στην ελεύθερη Ελλάδα και μπήκε στον στρατό εθελοντής. Και διάλεξε αυτός, ο πιο απειθάρχητος, το πιο πειθαρχικό στάδιο. Πέρασε τη Σχολή των Υπαξιωματικών και βγήκε ανθυπολοχαγός, με βαθμό άριστα. Πιο μελετηρό, πιο αφοσιωμένο στη δουλειά του αξιωματικό δεν είχε δει ο ελληνικός στρατός ούτε πιο πειθαρχικό. Ζούσε και δούλευε μ' ένα ιδανικό, να ελευθερώσει την πατρίδα του, τη Μακεδονία. Και ξέσπασε ο πόλεμος του '97 και από την Κρήτη, όπου είχε πάγει με τον Βάσο, επέστρεψε κι έτρεξε στην Ήπειρο, όπου πληγώθηκε, κόντεψε να σκοτωθεί στη μάχη του Γκρίμποβου, με τον Μπαϊραχτάρη. Πειθαρχικός, γενναίος, παράτολμος μάλιστα ήταν. Μα μην του αγγίξεις την πατριωτική του φιλοτιμία. Πικραμένος, απογοητεμένος, απελπισμένος για την καταστροφή μας, βρέθηκε στα Φάρσαλα, όπου τον είχε στείλει αγγελιοφόρο ο Μάνος, που διεύθυνε τις επιχειρήσεις στην Ήπειρο. Κάποιος κομψός γαλονάτος τον είδε σκονισμένο και με ξερά αίματα στο αμπέχονό του, που δεν είχε προφθάσει να τα πλύνει, και τον είπε «βρομιάρη Τουρκόσπορο». Άναψαν τα αίματά του, ξύπνησε ο παλιός επαναστάτης Γρέγος, και μπάττισε τον γαλονάτο. Σε ώρα πολέμου αυτό θα πει τουφέκι. Ήταν παρών ο αφέντης, πληγωμένος, άρρωστος, πικραμένος και αυτός για τις απανωτές φυγές και υποχωρήσεις και ήττες. Και τον συμπόνεσε. Μ' έναν άλλον νέο υπαξιωματικό, έναν Γιάγκο Δημάκη, τον γιο του γέρου που μας φιλοξένησε στην Καποχώρα -θυμάσαι κύριε Περικλή;- που δε θέλησε να πει τ' όνομά του, μα που αναγνώρισε τον Γρέγο και του είπε πως να ξέρει μόνο ότι «τουρκόσπορος δεν είναι ούτε αυτός»;- με τον Γιάγκο λοιπόν αυτόν, τον υπαξιωματικό, φυγάδεψε ο αφέντης τον Γρέγο. Του έδωσε χρήματα, όσα είχε πάνω του, και συστάσεις για γνωστούς του στην Αλεξάνδρεια. Μα σε τέτοια πολιτισμένα μέρη δεν ήθελε να μείνει ο ανυπότακτος Γρέγος. Η ανήσυχη φύση του τον καλούσε σε περιπέτειες, σε κινδύνους και απάτητα άγρια μέρη. Έφυγε για το Κογκό, πήγε στο Καμερούν, στην Ουγκάντα, δεν ξέρω πού δεν πήγε, έζησε μες στους άγριους άγριος και αυτός, πολεμώντας με τα χέρια του, επιβάλλοντας τη θέλησή του με τη γροθιά του, κυνηγώντας ελέφαντες και λεοντάρια, περνώντας από φωτιά και σίδερο, νικώντας πάντα με τη δύναμή του - όπου δεν επαρκούσε η εξυπνάδα του, που ήταν και αυτή μεγάλη. Εμείς τον είχαμε χάσει. Πήγε στ' αγριότερα μέρη, σε λίμνες όπου θερίζουν οι πυρετοί, σε δάση όπου σε κεντούν οι οχιές, σε σχίζουν τ' αγρίμια - όταν δε σε πάρει κανένα φαρμακωμένο βέλος ή καμιά λόγχη, που σου 'ρχεται δεν ξέρεις από πού! Πέρασαν χρόνια... Εμείς τον είχαμε χάσει. Δεν ξέραμε αν ζούσε ή πέθανε. Σκότωσαν οι Βούλγαροι τον παπα-Θεοφάνη, τον πεθερό μου. Έγινε η καταστροφή

στο σπίτι μου. Με πήγαν στην Ελλάδα. Δεν είχα χρήματα. Θυμήθηκα τ' όνομα του Γιώργου Βασιωτάκη, που είχε φυγαδέψει τον Γρέγο. Χρεώθηκα, πήγα στην Αλεξάνδρεια και παρουσιάστηκα στο σπίτι σας ως κηπουρός, χωρίς να δώσω γνωριμία στον σωτήρα του γυναικαδέλφου μου.

- Γιατί; διέκοψε ο Περικλής.

- Έτσι. Δεν ήθελα να νομίζει ο αφέντης, πως έρχομαι ν' απλώσω χέρι, να εκμεταλλευτώ την καλή του πράξη απέναντι του Γρέγου. Ύστερα από καιρό, έμαθα από έναν πατριώτη μου, που γύριζε από την Ουγκάντα, πως ζούσε ο Γρέγος και ήταν εκεί. Του έγραψα πως σκότωσαν τον πατέρα του οι Βούλγαροι και πως χάλασαν το σπίτι μου. Τα παράτησε όλα τότε, πούλησε ό,τι είχε και γύρισε στη Μακεδονία. Πήγε στον Δεσπότη, μπήκε στον Αγώνα, ξεπάστρεψε τα ανθρώπινα θηρία που αιματοκυλούσαν την πατρίδα του, ξεκαθάρισε περιοχές ολόκληρες - σιωπηλά. Η άγρια ζωή της Ουγκάντας τον είχε μάθει να εξουδετερώνει τον εχθρό χωρίς θόρυβο, γοργά και κρυφά, με μια μαχαιριά στην καρδιά.

Ο Αποστόλης έβγαλε μια πνιγμένη φωνή.

-Αυτός ήταν; Ο άγνωστος εκδικητής... ο Εντεροβγάλτης των Βουλγάρων... που πάντα με την ίδια μαχαιριά;...

- Αυτός ήταν, αποκρίθηκε ο Βασίλης, με τη μονότονη και σιγανή φωνή του... Δε χτυπούσε ποτέ αθώους. Μα τιμωρούσε αλύπητα τους δολοφόνους.

- Πώς το 'ξερες, Βασίλη, ότι ήταν στη Μακεδονία ο Γρέγος και τον βρήκες; ρώτησε ο Περικλής.

- Δεν το ήξερα. Γυρεύοντας τον Ζλατάν, μια μέρα έμαθα πως εκεί κοντά λημέριαζε ο καπετάν Ακρίτας. Το ήξερα εγώ πως ο καπετάν Ακρίτας ήταν εκείνες τις μέρες στη Θεσσαλία. Είπα να μου τον περιγράψουν. Αναγνώρισα στον μεγαλόσωμο, χεροδύναμο και ατρόμητο αντάρτη, τον Γρέγο. Πήγαμε στο λημέρι του με τον Αποστόλη. Θυμάσαι, μικρέ;



– Θυμούμαι! Τρόμαξε να σε αναγνωρίσει όμως!

– Είχαν ασπρίσει τα μαλλιά μου. Με ήξερε με μαύρα. Ήμαστε και οι δυο νέοι σα χωριστήκαμε... Μου ζήτησε τα ονόματα των δολοφόνων της αδελφής του. Δεν είχα χαρτί. Εκείνος βαστούσε πάνω του πάντα μια παλιά της φωτογραφία. Έγραψε τα ονόματά τους, καθώς του τα έλεγα, πίσω από τη φωτογραφία, όπου είχε γράψει εκείνη «Στον αδελφό μου τον Γρέγο». Τη βαστούσε μέσα σ' ένα πορτοφολάκι. Αυτή βρήκε ο... μικρός μου... στο σώμα του πεθαμένου Γρέγου και τον κατάλαβε ποιος ήταν... Αυτή βρήκα στον κόρφο του τσακισμένου μου παιδιού και το έψαξα, και βρήκα ανάμεσα στις ωμοπλάτες του μια μεγάλη μαύρη ελιά, που την είχε από γενετής του... Τα βρήκα όλα αργά...

Μιλούσε χαμηλόφωνα, μονότονα, σιγά... Ήταν σα να είχε πεθάνει κάτι μέσα του, που δε θα ζωντάνευε πια ποτέ ούτε για να χαρεί. Και ξανάπιασε τη διήγησή του, γυρίζοντας στα πρώτα του λόγια:

– Κύριε Περικλή, σ' αφήνω την εντολή, να τη μεταπείς στον αφέντη. Είναι τα τελευταία λόγια τον Γρέγου, που τ' άκουσες εσύ και ο Αποστόλης και ο κύριος Μήτσος και που ίσως να μην τα καταλάβετε. Τα χρήματα που του είχε δώσει ο θεός σου, του τα έστειλε από την Ουγκάντα. Μα δε θεωρούσε το χρέος του ξεπληρωμένο. Σαν έμαθε πως ήταν ο κύριος Μήτσος στον Βάλτο, ζήτησε να τον ακολουθήσει, άγνωστος προστάτης του. Έτσι, τον ακολούθησε στον Ζορμπά, τη βραδιά που κάηκε το σχολειό της κυρίας Ηλέκτρας, και στη θέση του κυνήγησε τους Βουλγάρους. Έτσι στα Κουρφάλια, τρεις φορές τον έσωσε. Έτσι αυτοκτόνησε, για να μη μείνει πίσω ο κύριος Μήτσος και συ και σας πιάσουν οι

Τούρκοι. Να πεις στον αφέντη πως το χρέος του ο Γρέγος το ξεπλήρωσε...

Ταραγμένος άκουε ο Περικλής, και με το χέρι του στον κόρφο, χάιδευε σιωπηλά το μαχαίρι του Γρέγου. Όλη του τη ζωή τώρα την καταλάβαινε, μαζί και τον θάνατο του. Ο Γρέγος ήταν φυσιογνωμία ηρωική, παράδειγμα για ιδανικό για κάθε ζωντανό νέο και ίνδαλμα δικό του.

Άκουσε την αφήγηση της ιστορίας

%baltos_22_%

?? ?????? ??? ?????????????? ?????? ?? [????? ??????](#)